

Marie Andersson
Naturskydd och tillsyn
010-22 36 429

Bildande av naturreservatet Hökesån -nedre i Habo kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Hökesån -nedre, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda biologisk mångfald knuten till strömmande vattendrag med lämpliga habitat och fria vandringsvägar för öring, harr och andra vattenlevande organismer
- bevara skyddsvärd lövskog samt bevara och skapa en ekologiskt funktionell kantzon mot vattendraget, med dess biologiska mångfald
- tillgängliggöra ett tätortsnära naturområde och ge möjlighet för friluftsliv och pedagogisk verksamhet

Syftet ska uppnås genom att:

- homogen granproduktionsskog avvecklas och lövskog etableras
- lövskog lämnas i huvudsak utan åtgärd, med reservation för viss röjning/avveckling av gran i de fall detta anses vara nödvändigt för att på lång sikt bevara en lövträdsdominerad skog
- friluftsanordningar anläggs och underhålls och information om naturreservatets värden förmedlas till allmänheten
- eventuell uppkomst av vandringshinder (exempelvis bäverhyddor) som långsiktigt stör arters vandring i vattendraget tas bort och funktionella livsmiljöer för öring, harr och andra vattenlevande organismer skapas vid behov

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. avleda vatten från ån, grundvattnet eller andra källor samt muddra, dika eller utföra annan åtgärd som påverkar hydrologin i området eller ändrar åns vattenföring, djup eller läge. Undantag gäller för vattentäkt för husbehovsförbrukning.
2. bedriva odling av fisk eller aquakultur av något slag
3. uppföra mast, antenn, damm, byggnad eller annan anläggning
4. anlägga järnväg, väg, bro, led, parkering- eller campingplats samt mark-, vatten- eller luftledning. Efter tillstånd från Länsstyrelsen gäller undantag från föreskriften för anläggande av allmännyttig, markförlagd ledning i anslutning till väg samt anläggande av en överföringsledning vid en eventuell flytt av det kommunala avloppsreningsverket.
5. utan Länsstyrelsens tillstånd anlägga gång- eller cykelväg med tillhörande bro
6. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar, inklusive vindfällan. Undantag från föreskriften gäller inom föreskriftsområde II på beslutskartan (bilaga 1), där markägaren har rätt att röja och underhålla en max tio meter bred siktgata i riktning från husen ner mot ån samt i inom föreskriftsområde III på beslutskartan (bilaga 1), där markägaren har rätt att röja bort buskar och hamla träd.
7. plantera eller så träd, buskar eller andra växter
8. bedriva täkt av något slag, med undantag för vattentäkt för husbehovsförbrukning
9. anordna upplag av något slag
10. borra, spränga, gräva, schakta, påla, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning.
11. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
12. låta betesdjur beta eller uppföra stängsel eller annan hägnad. Undantag från föreskriften gäller inom föreskriftsområde III på beslutskartan (bilaga 1), där bete, stängsel samt underhåll av stängsel är tillåtet

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas

1. utmärkning av naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor
3. anläggande och underhåll av strövstig, spänger, bord och bänkar
4. skapande av fria vandringsvägar, lekbottnar och lämpliga livsmiljöer för fisk och bottenfauna

5. röjning av inväxande gran, röjning och stängsling kring nyetablerade lövträd, plantering av de för området specifika trädslagen
6. avveckling av gran inom föreskriftsområde IV på beslutskartan (bilaga 1)
7. borttagande av träd och buskar som hindrar framkomsten på stigar eller riskerar att skada forn- eller kulturlämningar. Kända lämningar finns redovisade på kartbilaga (bilaga 3).
8. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål
9. bekämpning av invasiva främmande arter
10. rivning av bävrars dammbyggnad
11. rivning av befintliga kojor

C. *ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET*

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
2. gräva upp växter
3. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för normalt underhåll av befintliga vägar eller ledningar.

Efter tillstånd från Länsstyrelsen får lämpliga åtgärder som syftar till att förhindra oönskad jorderosion utföras inom föreskriftsområde I på beslutskartan (bilaga 1), i de fall detta är nödvändigt för att förhindra en betydande skada på befintlig väg eller byggnad.

Från föreskrifterna undantas åtgärder för vetenskaplig undersökning samt skolundervisning eller motsvarande, för vilka tillstånd erhållits av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller för området, bland annat Kulturmiljölag (1988:950) och Fiskelagen (SFS 1993:787) liksom Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Hökesån -nedre
Areal	21,0 hektar (ha), varav vatten 2 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Habo
Socken	Habo socken
Lägesbeskrivning	Strax öster om Habo samhälle
Fastigheter	Del av Klingekärr 1:3, Kråkeryd 1:1, Mossen 1:1 och Stora Kärr 1:2
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Hökesån är utpekad som nationellt särskilt värdefull med avseende på fisk och fiske och nationellt värdefull med avseende på natur. Vattendraget har en artrik fiskfauna och utgör lek- och uppväxtområde för vätteröring och reproduktionsområde för vätterharr. Praktiskt taget hela sträckan av Hökesån som ingår i naturreservatet utgörs av limnisk nyckelbiotop med strömmande sträckor. Skogen kring vattendraget utgörs av örtrik triviallövskog med inslag av ädellövträd och enstaka gamla grova träd samt ett antal medelålders granplanteringar, framförallt på den södra sidan av vattendraget. Den djupa dalgången kring Hökesån skapar en skuggig miljö med en hög och stabil luftfuktighet. Reservatets närhet till Vättern och Habo samhälle gör det till ett populärt rekreationsområde.

Bakgrund

I september 2007 hölls en första markägarträff där behovet av ett långsiktigt skydd för att bevara Hökesåns höga natur-, kultur- och fiskevärden diskuterades. Förslag kring gränsdragning och utformning av föreskrifter har diskuterats med berörda markägare och Habo kommun. Gränsen är inmätt av Lantmäteriet. Avtal om intrångsersättning är tecknat för samtliga fastigheter.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Habo kommun, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Förslag till beslut och skötselplan skickades den 3 juli 2014 på remiss till berörda myndigheter, Habo kommun och intresseorganisationer. Samtidigt förelades sakägare att lämna in eventuella yttranden. Yttrande har inkommit från Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Habo

kommun, SGU, Trafikverket, Naturskyddsföreningen i Habo och Hökesåns fiskevårdsområdesförening (FVO).

Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Naturskyddsföreningen i Habo tillstyrker förslaget till beslut och skötselplan. Inte heller Skogsstyrelsen, Trafikverket, SGU eller Hökesåns FVO har några inga invändningar mot beslutet. Habo kommun ser bildandet av naturreservat som positivt, men anser att de föreslagna föreskrifterna riskerar att hindra kommunen vid nödvändig framtida samhällsutveckling. Särskilt framhåller man behovet av att kunna dra en överföringsledning genom reservatet vid en eventuell framtida omlokalisering av kommunens avloppsreningsverk. Enligt kommunens översiktsplan antagen år 2011 är avloppsreningsverket placerat strax söder om reservatet och vid en etablering kan det bli aktuellt med överföringsledningar norrifrån.

Alla synpunkter som inkommit har behandlats och i stort beaktats.

Motivering

Bestämmelser

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Bedömning

Naturreservatsbildning av Hökesån -nedre bidrar till att miljömålen "Levande sjöar och vattendrag", "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" kan uppfyllas.

Skälen för reservatsbeslutet är ett vattendrag som pekats ut som nationellt särskilt värdefullt med avseende på fisk och fiske och nationellt värdefullt med avseende på natur. Vattendraget har en artrik fiskfauna och utgör ett viktigt reproduktionsområde för vätteröring och vätterharr. Praktiskt taget hela den sträckan av Hökesån som ingår i reservatet utgörs av limnisk nyckelbiotop med strömmande sträckor. Reservatet ingår i ett större område som är av riksintresse för naturvård, Västra vätterstranden och Hökensås (NRO06075). Området ligger även inom riksintresse för turism och det rörliga friluftslivet enligt 4 kap. 2§ MB.

I reservatet finns ett flertal nyckelbiotoper av lövskogstyp där ett flertal signalarter och rödlistade arter har noterats. Naturreservatsbildning av Hökesån -nedre prioriteras i enlighet med den strategi som finns vid urval om skogsområden för långsiktigt skydd (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. 2006, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsvårdsstyrelsen Jönköping-Kronoberg). Området hamnar i högsta värdegrupp då det ligger inom vädetrakt, består av en prioriterad skogstyp och har höga värden på beståndsnivå.

Områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot skogsbruk, exploatering och skador på vattendraget och kringliggande mark. Länsstyrelsen bedömer därför att området ska skyddas som naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden och är främst avsedda att bevara vattendraget, dess kantzon och lövskog samt de strukturer och arter som hör därtill. Naturreservatets gräns är dragen med hänsyn till vattendraget för att skapa en ekologiskt funktionell kantzon mot vattnet.

Hökesåns vattenkvalité regleras inte specifikt genom reservatets föreskrifter. Eventuella utsläpp från miljöfarliga verksamheter till Hökesån regleras via 9 kap. MB om Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Övriga utsläpp till Hökesån, såsom dagvatten, regleras med stöd av EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG), som till stor del har införlivats i 5 kap. MB genom miljökvalitetsnormer för vatten. Hökesån ingår dessutom i vattenskyddsområde för Vättern, vilket syftar till att säkerställa ett långsiktigt nyttjande av Vättern som vattentäkt för dricksvatten.

Fiske inom reservatet regleras inte specifikt genom reservatsföreskrifterna utan istället via gällande fiskelagstiftning, detta för att möjliggöra en aktiv förvaltning av fiskbestånden. Generella regler för fiske framgår av Fiskelagen (SFS 1993:787). Vattendraget inom naturreservatet omfattas dessutom i sin helhet av reglerna i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) som gäller för Vättern och dess tillrinnande vattendrag upp till första definitiva vandringshindret. Enligt dessa föreskrifter är det i dagsläget förbjudet att fiska öring i Hökesån kring leken på hösten och fiskeförbud för harr råder i ån och i mynningsområdet i samband med harrens lek på våren. Det finns även bestämmelser om minimimått för både öring och harr. Bestämmelserna i fiskelagstiftningen anses vara tillräckliga för att reservatets syfte ska uppnås. Sekundär påverkan från fiske/fiskande, såsom slitage på åbotten och strandmiljöer eller störning av arter, bedöms ej finnas. Kräfftisket anses ej nödvändigt att reglera utifrån reservatets syften.

Enligt jaktförordning (1987:905) kan Länsstyrelsen ge tillstånd till att bävrars boplatser och dammbyggnad förstörs under särskilda förhållanden. Enligt reservatsföreskrift B10 ska ägare och innehavare av särskild rätt tåla att även reservatsförvaltaren får riva bävrars dammbyggnad. Föreskriften syftar till att förhindra att uppkomsten av vandringshinder långsiktigt stör fisk och andra vattenlevande organismers möjlighet att förflytta sig fritt i vattendraget. Då uppdamningar och översvämningar orsakade av

bäverdammar utgör en naturlig störning i landskapet ska föreskriften inte tolkas som att uppkomna bäverdammar per automatik ska rivas ut omgående då de uppstår, utan frågan ska utredas från fall till fall.

Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 5 (formulär 23).

Upplysning

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 18 december 2015 och gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Jönköpings-Posten den 26 november 2015, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 17 december 2015.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Anneli Wirtén beslutat och naturvårdshandläggare Marie Andersson varit föredragande, har även avdelningschef Per Hallerstig och enhetschef Malin Lund deltagit.

Anneli Wirtén

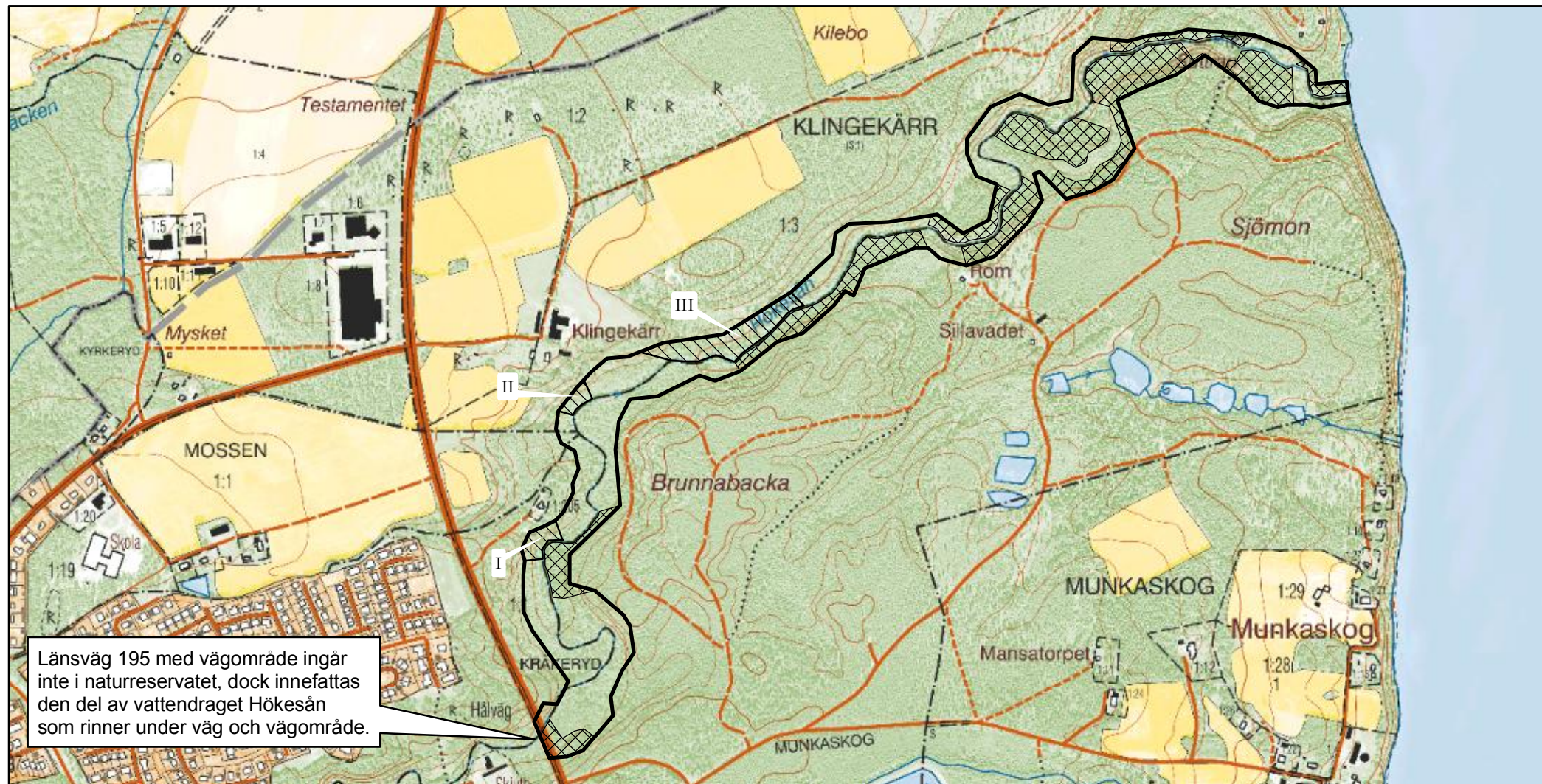
Marie Andersson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Karta över kända forn- och kulturlämningar
4. Sakägarförteckning
5. Hur man överklagar
6. Sändlista

Naturreseptatet Hökesån -nedre

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2015-11-19, dnr 511-4640-2013

1:10 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

- Naturreservatsgräns
- Föreskrifter enligt 7 Kap. 5 § MB (föreskriftsområde I, II och III)
- Föreskrifter enligt 7 Kap. 6 § MB (föreskriftsområde IV)

Skötselplan för naturreservatet Hökesån -nedre i Habo kommun

Innehållsförteckning

1. SYFTET MED NATURRESERVATET	2
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	2
2.1 Administrativa data	2
2.2 Topografi, geologi och hydrologi	3
2.3 Historik och markanvändning	3
2.4 Växt- och djurliv	4
2.5 Friluftsliv	5
2.6 Bebyggelse och anläggningar	5
2.7 Källförteckning	5
3. MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR NATURRESERVATET	5
3.1 Övergripande mål med skötseln	5
3.2 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	6
3.3 Friluftsliv och gränser	8
3.4 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	9
4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	10
4.1 Uppföljning av skötselåtgärder	10
4.2 Uppföljning av bevarandemål	10
5. BILAGOR	10

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2015 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering.

Vid frågor om skötsel av reservatet kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010 – 22 36 000.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda biologisk mångfald knuten till strömmande vattendrag med lämpliga habitat och fria vandringsvägar för öring, harr och andra vattenlevande organismer
- bevara skyddsvärd lövskog samt bevara och skapa en ekologiskt funktionell kantzoon mot vattendraget, med dess biologiska mångfald
- tillgängliggöra ett tätortsnära naturområde och ge möjlighet för friluftsliv och pedagogisk verksamhet

Syftet ska uppnås genom att:

- homogen granproduktionsskog avvecklas och lövskog etableras
- lövskog lämnas i huvudsak utan åtgärd, med reservation för viss röjning/avveckling av gran i de fall detta anses vara nödvändigt för att på lång sikt bevara en lövträdsdominerad skog
- friluftsanordningar anläggs och underhålls och information om naturreservatets värden förmedlas till allmänheten
- eventuell uppkomst av vandringshinder (exempelvis bäverhyddor) som långsiktigt stör arters vandring i vattendraget tas bort och funktionella livsmiljöer för öring, harr och andra vattenlevande organismer skapas vid behov

2. Beskrivning av området

2.1 ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Hökesån -nedre
Skyddsform	Naturreservat
Areal	21 hektar (ha) varav vatten 2 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande sjöar och vattendrag, Levande skogar och Ett rikt växt och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Habo
Socken	Habo socken

Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets västdel (11)
Mittpunktskoordinater	N 447600 E 6420900 (SWEREF99_TM)
Lägesbeskrivning	Strax öster om Habo samhälle
Fastigheter	Del av Klingekärr 1:3, Kråkeryd 1:1, Mossen 1:1 och Stora Kärr 1:2
Markägarkategorier	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Areal per markslag

Skog	19 ha
Vatten	2 ha

Naturtyper

Natura 2000-habitat

Sjöar och vattendrag	2 ha	Mindre vattendrag (3260)	2 ha
Triviallövskog med ädellövinslag	12 ha		
Granskog	7 ha		

2.2 TOPOGRAFI, GEOLOGI OCH HYDROLOGI

Hökesån tillhör huvudavrinningsområdet Motala ström, vars avrinningsområde utgör drygt 6 900 hektar. Vattendraget sträcker sig från Hökesjön, vidare ner förbi Habo kyrka och Habo tätort för att så småningom mynna ut i Vättern, en sträcka på nästan 18 kilometer. På sikt ska hela vattendraget ges ett långsiktigt skydd. Naturreservatet Hökesån - nedre utgör de sista 3 kilometrarna av sträckan. Områdets högst belägna punkt är 200 meter över havet och med en total höjdskillnad på strax över 100 meter utgörs ån i huvudsak utav strömmande vatten. Hökesån har skurit ned i jordlagren av isälvsand och morän, dock inte ända ner till berggrunden. Berggrunden inom reservatets västligaste delar utgörs av granit och mot öster ner mot Vättern finns sandsten tillhörande den s.k. Visingsögruppen. Hökesån är reglerad vid utloppet från Hökesjön.

2.3 HISTORIK OCH MARKANVÄNDNING

Området kring Hökesån bär spår av människors närvaro genom flera olika tidsepoker. Längs med vattendraget har man funnit stenyxor och bearbetad flinta som kan härledas ända tillbaka till stenåldern. I området kring ån finns även en så kallad dommarring, daterad till mellersta järnåldern. Häradsekonomiska kartan från 1877-82 visar att stora delar av området kring Hökesån på denna tid var beklätt med lövskog eller lövblandad barrskog. De äldsta skriftliga uppgifterna om fiske i Hökesån är daterade till år 1322 och utgörs av ett bytesdokument från kung Magnus Eriksson; *piscaria in Sutro* (fisket i Suttran). Så sent som på 1960-talet fanns fortfarande en större fångstanläggning kvar i Suttran, ca 300 meter uppströms åns mynning i Vättern, där Vätteröring fångades för romkramning och fiskodling. Spår av denna verksamhet finns idag kvar i form av en stenvall

förstärkt med betong och rester av ett fångstkar samt lämningar efter fiskodlingsverksamheten (Riksantikvarieämbetets (RAÄ) nummer: Habo 345 & 606). Lite högre upp i vattendraget finns även lämningar från en hjulkvarn, Suttrans kvarn, i form av en fördämningsvall och en kvarnsten (RAÄ-nummer: Habo 350). Kvarnen flyttades till Högsberg år 1920. Hökesån är specialinventerad och klassad enligt projekt Kultur Aqua, se Minnen vid vatten.

2.4 VÄXT- OCH DJURLIV

Hökesån är utpekad som nationellt särskilt värdefull med avseende på fisk och fiske och nationellt värdefull med avseende på natur. Vattendraget har en artrik fiskfauna och utgör lek- och uppväxtområde för vätteröring och reproduktionsområde för vätterharr. Även bergsimpa, flodnejonöga och signalkräfta förekommer i vattendraget, liksom den starkt hotade flodpärlmusslan (dock ej inom den sträckan av vattendraget som utgör Hökesån -nedre). Praktiskt taget hela den sträckan av Hökesån som ingår i reservatet utgörs av limnisk nyckelbiotop med strömmande sträckor. Botten består av sand med inslag av sten och block. Bottenfaunan har höga naturvärden, bland annat finns nattsländan *Crunoecia irrorata* i vattendraget. I direkt anslutning till vattendraget finns ett antal mossor, bland annat bladlevermossan dunmossa.

Skogen kring Hökesån utgörs av blandlövskog som i stort har utvecklats fritt och produktionsbestånd med gran. Bland lövträden dominerar al, björk och ask, men även trädslag som asp, ek, alm, lönn, sälk och fågelbär finns representerade. Invandringen av ung gran i lövskogen är bitvis kraftig. De flackare partierna, framförallt söder om vattendraget, utgörs till stor del av homogen produktionsskog av gran där lövträdsinslaget i stort sett är begränsat till en smal remsa längs med vattendraget.

Hökesån är kraftigt nedskuren och den djupa dalgången skapar en skuggig miljö med en hög och stabil luftfuktighet. Några arter som gynnas av denna typ av miljö och har noterats i området är rutlungmossa, bågpraktmossa, långfliksmossa och grymig filtlav. Där dalgången blir vidare delar än upp sig i flera mindre fåror och på öarna som bildas dominerar lövträd som ask och al. Flera av de tidvis översvämmade öarna är rikt bevuxna av ormbunkar. Tillgången på liggande och stående död ved är god ute på öarna, men minskar längs med slänterna och i produktionsskogen.

Områdets rörliga markvatten och bitvis källpåverkade ytor har resulterat i en rik markflora med arter som till exempel strutbräken, kärrfibbla, skärmstarr, gullpudra och hässleklocka. Skogsstyrelsen har i sin nyckelbiotopsinventering pekat ut ett större och två mindre områden inom reservatet som nyckelbiotoper. Dess naturvärden är framförallt kopplade till miljöer med hög och jämn luftfuktighet, översilad mark, död ved, block med lodytor samt grova ädellövträd. Fågelarter som forsärla och strömstare trivs i området och även de rödlistade arterna mindre hackspett och kungsfiskare har noterats.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5 FRILUFTSLIV

Reservatets närhet till Vättern och Habo samhälle gör det till ett attraktivt rekreatiomsområde. I och omkring området finns väl etablerade skogsvägar och promenadstigar.

2.6 BEBYGGELSE OCH ANLÄGGNINGAR

Inga större vägar, ledningar eller anläggningar finns inom reservatet.

2.7 KÄLLFÖRTECKNING

Berggrundskartan 7D Ulrichehamn SO, skala 1:50 000. SGU Af 178
Fornlämningsregistret. Riksantikvarieämbetet
Habo och Mulsjö kommuner. Landskapsanalys för Habo och Mulsjö kommuner, 2010-201. Mellanrum AB
Klingekärr, Akt 32a, Storskifteskarta 1790. Lantmäteriet. Jönköping
Länssstyrelsen i Jönköpings län. Databas över hotade arter
Länssstyrelsen i Jönköpings län, 2013. Minnen vid vatten - Inventering av kulturplatser längs tolv Vätterbäckar i Habo och Jönköpings kommuner, Jönköpings län. Meddelande nr 2013-20.
Länssstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.
Länssstyrelsen i Jönköpings län, 2005. Hökesån, Kråkeryd
Länssstyrelsen i Jönköpings län, 2005. Hökesån, Klingekärr
Länssstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2006:8
SGU. Jordartskartan och Berggrundskartan
Skogssstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar
VattenInformationsSystem Sverige, Hökesån

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL MED SKÖTSELN

Skötseln inriktas på att bevara vattendragets lämpliga habitat för livskraftiga bestånd av öring, harr och andra vattenlevande organismer. Uppkomna vandringshinder som långsiktigt stör arters naturliga vandring i vattendraget tas bort, till dessa räknas bland annat bäverdammar. Områden med homogen granproduktionsskog ska avvecklas och på sikt övergå i lövblandad barrskog eller triviallövskog. Avvecklingen ska utföras etappvis under en längre tidsperiod för att minska eventuell negativ påverkan på vattendraget och dess organismer. Övrig skog ska i huvudsak lämnas till att utvecklas fritt genom intern beståndsdynamik. Inom hela reservatet är det tillåtet att mekaniskt bekämpa invasiva främmande arter.

3.2 SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

SKÖTSELOMRÅDE 1	VATTENDRAG	2 HA
Naturtyp:	Sjöar och vattendrag	2 ha
Natura 2000-habitat:	Mindre vattendrag (3260)	2 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

Skötselområdet utgörs av själva vattendraget. Totalt utgör sträckan 3 kilometer och ån har en medelbredd på 7,5 meter. Medelvattenföringen är ca 700 l/s och artificiella vandringshinder saknas. Vattendragets ekologiska status är god och mätningar av näringsämnen och pH visar inga tecken på övergödning eller försurning. Huvuddelen av området domineras av strömmande vatten med inslag av små fall, mossiga stenblock och död ved. Hökesån utgör reproduktionsområde för vätteröring, vätterharr och flodnejonöga. Den hotade flodpärlmussla förekommer längre upp i vattendraget.

BEVARANDEMÅL

Skötselområdet ska i sin helhet utgöras av ett naturligt och morfologiskt väl fungerande vattendrag med strömvattenbiotoper och fria vandringsvägar. Det ska finnas livskraftiga populationer och lämpliga uppväxtområden, lekbottnar och ståndplatser för vätteröring och vätterharr. Vattnets ekologiska och kemiska status ska vara god.

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Med 5- 10 års mellanrum inventeras behovet av att undanröja uppkomna vandringshinder som långsiktigt stör arters vandring i vattendraget. I anslutning till inventeringen görs de åtgärder som bedöms nödvändiga, detta innefattar även rivning av bävrars dammbyggnad. Mellan inventeringstillfällena bör hydrologin utvecklas fritt om det inte påtagligt riskerar att försämra biologisk mångfald eller innebär allvarlig skada på mark utanför reservatet.
- Vid behov ska lämpliga lekbottnar, uppväxtområden och ståndplatser för öring och harr skapas.
- Vid behov ska lämpliga livsmiljöer för flodpärlmussla skapas.

SKÖTSELOMRÅDE 2	LÖVSKOG	12 HA
Naturtyp:	Triviallövskog med ädellövinslag	12 ha
Natura 2000-habitat:	Ej habitat	

OMRÅDESBESKRIVNING

Området utgörs av triviallövskog med inslag av ädellövträd och enstaka gamla, grova träd. Inslaget av inväxande gran är bitvis kraftigt. Närmst ån och i sankare partier dominerar al, flertalet med kraftig sockelbildning. I övrigt representeras lövträden främst av björk och ask, men även asp, ek, alm, lönn, sälg och fågelbär förekommer. Upp mot höjderna kring bäckravinen ökar inslaget av tall. Tillgången på död ved är god och består av såväl lågor som torrträd och högstubbar. Delar av slänten ner mot vattendraget är källpåverkad och rasbrant med blottad jord förekommer.

BEVARANDEMÅL

Området ska utgöras av triviallövskog med inslag av ädellövträd. Skogen ska formas av intern dynamik där naturliga processer skapar ett luckigt, varierat och olikåldrat trädskikt med gamla trädindivider och död ved. Skogen ska fungera som en ekologiskt funktionell kantzon mot vattendraget. Arter som är knutna till miljöer med hög och jämn luftfuktighet, översilad mark, död ved och inslag av grova ädellövträd ska kunna fortleva på lång sikt. Området ska vara ca 12 ha stort.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Motormanuell avverkning av gran med en stamdiameter på upp till 10 centimeter ska ske mellan år 2016 och 2025.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Området lämnas utan åtgärd för att formas av intern dynamik, med reservation för avveckling av gran i de fall det anses nödvändigt för att bevara en tydligt lövdominerad lövskog. Behovsutredning av behovet av att avveckla gran (och eventuell åtgärd) sker kontinuerligt vart 5-10:e år.

SKÖTSELOMRÅDE 3	PLANTERAD GRANSKOG	7 HA
Naturtyp:	Granskog	7 ha
Natura 2000-habitat:	Ej habitat	

OMRÅDESBESKRIVNING

Området utgörs av ett flertal olikåldriga bestånd med homogen granproduktionsskog med ett mycket sparsamt inslag av lövträd och död ved. Oftast sträcker sig produktionsskogen fram till ån med endast några enstaka lövträd närmst vattendraget. På några av de torrare höjdpartierna växer tall.

BEVARANDEMÅL

På sikt ska skogen formas av intern dynamik där naturliga processer avgör trädslagblandning och skapar en olikåldrig skog med stående och liggande död ved. Skogen ska fungera som en ekologiskt funktionell kantzon mot vattendraget. Arter som är knutna till miljöer med hög och jämn luftfuktighet, översilad mark, död ved och inslag av grova ädellövträd ska kunna fortleva på lång sikt. Området ska på sikt bli samma naturtyp som skötselområde 1. Området ska omfatta minst 7 ha.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Avveckling av all granproduktionsskog. För att undvika att vattendraget påverkas negativt av skogsavverkningen bör några bestånd avverkas åt gången över en period på minst 20 år, med start senast år 2020. De lövträd som finns i området ska lämnas. De avverkade granarna ska föras ut ur området. Körning ska göras så skonsamt som möjligt för att undvika markskador.
- Nyetablering av lövträd ska i första hand ske genom självföryngring. I de fall detta inte är tillräckligt ska plantering av al, björk, sälg och rönn utföras. Vid behov får löv- och tallföryngring stängslas in för att skyddas mot viltbete.
- Motormanuell röjning av gran utförs vid behov, för att på sikt få upp en lövträdsdominerad skog. Behovsutredning med efterföljande skötselåtgärd sker vart 10:e år.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- När lövträd etablerat sig ska området lämnas för fri utveckling, med reservation för viss röjning/avveckling av gran i de fall detta anses vara nödvändigt för att bevara en lövdominerad skog. Behovsutredning och eventuell åtgärd sker vart 5-10:e år.

3.3 FRILUFTSLIV OCH GRÄNSER

Hökesåns lokalisering och lättillgänglighet gör det till ett attraktivt rekreatiomsområde. För lokalisering av friluftsanordningar se bilaga 2b.

BEVARANDEMÅL

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till reservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavlor som är i gott skick. Det ska finnas en väl underhållen strövstig längs med vattendragets nedre del, från mynningen och ca 1 km uppströms. Områdets forn- och kulturlämningar ska vara väl synliga och skyddas från träd och buskar som kan skada konstruktionerna.

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om bildande av naturresept har vunnit laga kraft.

- Informationstavlor innehållande karta, information om naturreservatets naturvärden samt naturreservatsföreskrifter för allmänheten ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet har vunnit laga kraft. Tavlor text ska finnas på svenska och engelska.
- En strövstig längs med vattendragets södra strand anläggs inom 2 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft. Vid behov får spänger i anslutning till strövstigen placeras ut. Strövstigen underhålls vid behov, bland annat genom att nedfallna träd som blockerar stigen flyttas till annan plats i reservatet.
- Bord med bänkar anläggs vid Hökesåns mynning i Vättern inom 5 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Träd och buskar som kan skada forn- eller kulturlämningar ska röjas bort vid behov.

UPPLYSNINGAR

Ingen parkeringsyta kommer att anläggas inom naturreservatet. Tanken är att besökare till reservatet ska kunna följa befintliga stigar från parkeringsytan vid idrottsplatsen i Habo samhälle till den punkt där reservatets strövstig ansluter (vid befintlig scoutstuga).

Vid eventuella åtgärder i anslutning till väg 195 och dess vägtrumma ska samråd med Trafikverket ske.

3.4. SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	inom 1 år efter att beslutet vunnit laga kraft
Informationsskylt	Enligt bilaga 2b samt i anslutning till den tänkta parkeringen vid fotbollsplanerna	inom 1 år efter att beslutet vunnit laga kraft
Anläggning av strövstig	Enligt bilaga 2b	inom 2 år efter att beslutet vunnit laga kraft
Undanröjning av vandringshinder	Skötselområde 1	behovsutredning vart 5-10:e år
Skapa lekbottnar, uppväxtområden och ståndplatser för öring, harr och flodnejonöga	Skötselområde 1	vid behov
Skapa lämpliga livsmiljöer för flodpärlmussla	Skötselområde 1	vid behov
Avverkning av gran	Skötselområde 2	under år 2016-2025
Röjning av gran	Skötselområde 2 och 3	behovsutredning vart 5-10:e år
Avveckling av all	Skötselområde 3	några bestånd åt

granproduktionsskog		gången under minst 20 år, exempelvis: 2016-2020, 2025-2030, 2035-2045
Skydd av nyetablerade lövträd samt eventuell plantering av lövträd	Skötselområde 3	vid behov
Bord med bänkar anläggs	Skötselområde 2	inom 5 år efter att naturreservatsbeslutet vunnit laga kraft
Röjning av träd och buskar vid kulturhistoriskt intressanta konstruktioner	Hela reservatet. Kända lämningar finns markerade på kartbilaga 3.	vid behov

4. Dokumentation och uppföljning

4.1 UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivs-värden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

- 2a Artlista
- 2b Skötselplankarta

Urval av arter inom naturreservatet Hökesån -nedre i Habo kommun

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (nära hotad), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde). EU (arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet). ÅGP (art inom åtgärdsprogram för hotade arter).

Inventerat: Det år som senaste fyndet observerades.

Referens: SKS (Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering), LST (Länsstyrelsen), AP (Artportalen).

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Sekretessarter är inte angivna.

<i>Art</i>	<i>Kategori</i>	<i>Inventerat</i>	<i>Referens</i>
Kärlväxter			
Alm (<i>Ulmus glabra</i>)	CR	2012	Lst
Ask (<i>Fraxinus excelsior</i>)	VU	2012	Lst
Blåsippa (<i>Hepatica nobilis</i>)	S1	2005	Lst. L. Wedmo
Gullpudra (<i>Chrysosplenium alternifolium</i>)	S2	2005	Lst. L. Wedmo
Kärrfibbla (<i>Crepis paludosa</i>)	S2	2005	Lst. L. Wedmo
Lundelm (<i>Elymus caninus</i>)	S2	2005	Lst. L. Wedmo
Skärmstarr (<i>Carex remota</i>)	S3	2005	Lst. L. Wedmo
Strutbräken (<i>Matteuccia struthiopteris</i>)	S3	2005	Lst. L. Wedmo
Ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>)	S1	2005	Lst. L. Wedmo
Tibast (<i>Daphne mezereum</i>)	S1	2005	Lst. L. Wedmo
Jungfru Marie nycklar (<i>Dactylorhiza maculata</i>)	S1	2005	Lst. L. Wedmo
Springkorn (<i>Impatiens noli-tangere</i>)	S3		SKS
Åkerkulla (<i>Anthemis arvensis</i>)	NT	2005	Lst. L. Wedmo
Mossor			
Bågpraktmossa (<i>Plagiomnium medium</i>)	S3	2005	Lst. L. Wedmo
Krusig ulota (<i>Ulotia crispa</i>)	S2	2005	Lst. L. Wedmo
Rutlungmossa (<i>Conocephalum conicum</i>)	S3	2005	Lst. L. Wedmo
Långfliksmossa (<i>Nowellia curvifolia</i>)	S3	2005	Lst. L. Wedmo
Dunmossa (<i>Trichocoela tomentella</i>)	S3	2005	Lst. L. Wedmo

Lavar			
Grynig filtlav (<i>Peltigera collina</i>)	S3	2005	Lst. L. Wedmo
Insekter			
Nattslända (<i>Crunoecia irrorata</i>)	VU		Hot.reg
Fåglar			
Forsärla (<i>Motacilla cinerea</i>)		1993	AP
Strömstare (<i>Cinclus cinclus</i>)		1992	AP
Kungsfiskare (<i>Alcedo atthis</i>)	VU, EU	2009	AP
Mindre hackspett (<i>Dendrocopos minor</i>)	NT	2012	Lst
Fiskar			
Bäcknejonöga (<i>Lampetra planeri</i>)		2007	Lst. Elfiskereg.
Elritsa (<i>Phoxinus phoxinus</i>)		1992	Lst. Elfiskereg.
Flodnejonöga (<i>Lampetra fluviatilis</i>)	ÅGP, EU	2003	Lst. Elfiskereg.
Öring (<i>Salmon trutta</i>)		2011	Lst. Elfiskereg.
Harr (<i>Thymallus thymallus</i>)	EU	2014	Lekfiskräknedata

Källförteckning

Artdatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Bilaga 1 till fågeldirektivet

Bilaga 2 till art- och habitatdirektivet

Skogsstyrelsen 1994. Signalarter i projekt nyckelbiotoper.

Skogsstyrelsen 2000. Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog.

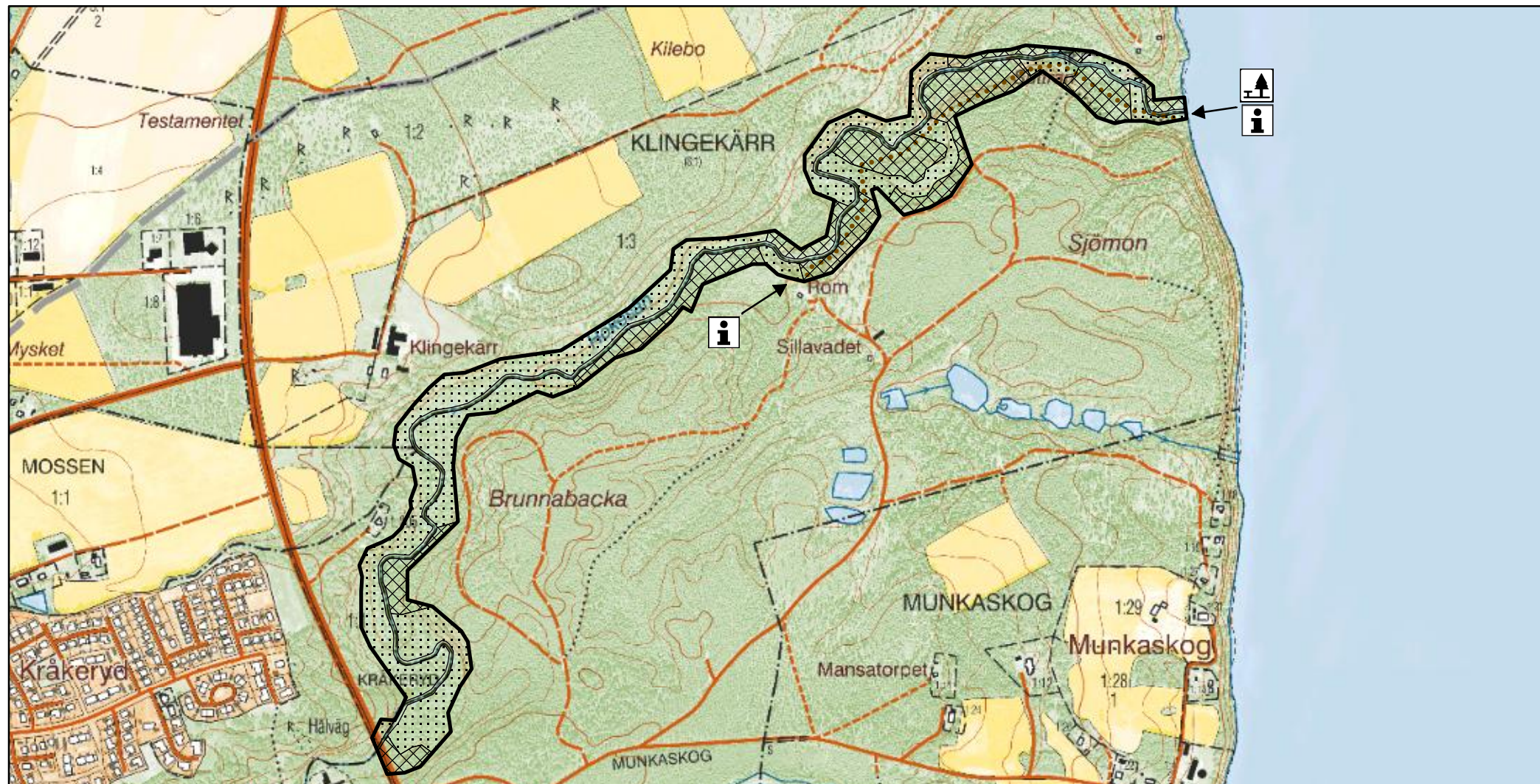
FAKTA från Vätternvårdsförbundet, Nr 8:2014. Redovisning av lekfiskräkningen i Vätterns tillflöden våren 2014.

Naturreservatet Hökesån -nedre

Skötselplan

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2015-11-19, dnr 511-4640-2013

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

© Länsstyrelsen Jönköping

- Naturreservatsgräns
- Skötselområde 1 (vattendraget)
- Skötselområde 2
- Skötselområde 3

..... Strövstig

Bord/bänk

Informationsskylt

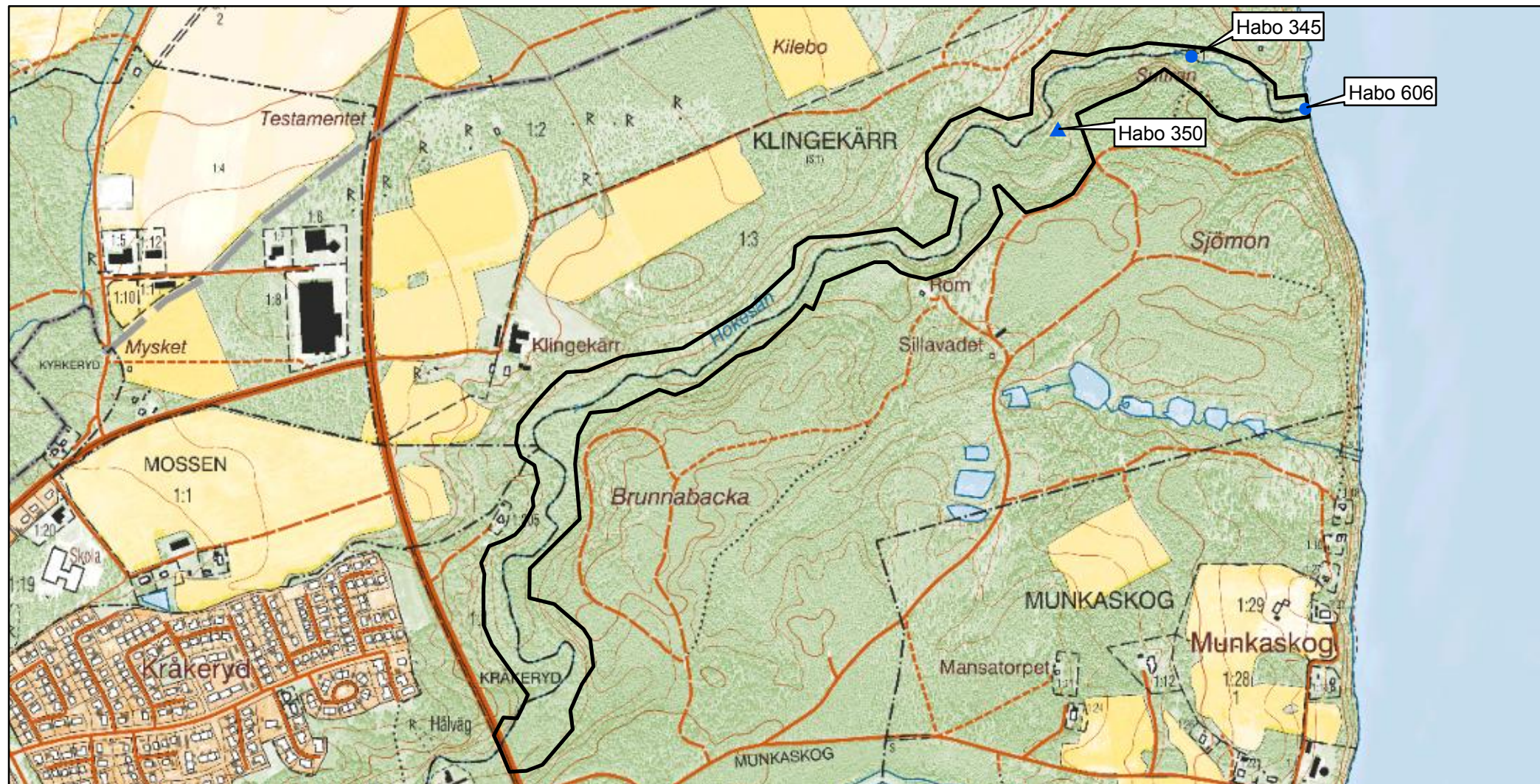
1:10 000

Naturreservatet Hökesån -nedre

Karta över kända forn- och kulturlämningar

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2015-11-19, dnr 511-4640-2013

1:10 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

© Länsstyrelsen Jönköping

Naturreservatsgräns

Lämningar efter fångstanläggning och fiskodlingsverksamhet

Lämnigar efter en hjulkvarn

Formulär 23

HUR MAN ÖVERKLAGAR HOS REGERINGEN

VEM SKA PRÖVA ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet.
HUR MAN UTFORMAR ÖVERKLAGANDET	I skrivelse ska du • tala om vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange ärendets nummer (diarienumret) och dag för beslutet • redogöra för varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt • redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras Du kan anlita ombud att sköta överklagandet åt dig. Behöver du veta mer om hur du ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med det.
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Din skrivelse ska lämnas eller skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen. Länsstyrelsens adress och telefonnummer finner du längst ner på denna sida.
SENASTE DATUM FÖR ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsen måste ha fått din skrivelse inom tre veckor från den dag då beslutet genom kungörelse senast tillkännagivits i ortstidning, annars kan ditt överklagande inte prövas.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Du ska underteckna skrivelsen och förtydliga namnteckningen. Uppge postadress och telefonnummer.